

per solas denominationes extrinsecas, quomodocumque explicentur. Secundo neque salvari per modos merè absolutos ex adiacentia aliquid extrinseci in rebus resulfantes; probatur, quia quantum ad intrinsecam eorum rationem dicunt ordinem ad aliquod extrinsecum, quo ablato destruntur, nam ablato affectu, vel passio, tollitur actio; ablato loco, & veste, tollitur Ubi, & habitus, ergo non sunt forme merè absolute. Nec valet, quod aiunt aliqui, ista prædicamenta dependere ab aliquo extrinsecio, non ut à termino, sed ut à principio, vel forma, à qua sumitur denominatio. Nam constat, actionem v. gr. respicere effectum, vel passum, & ad illud in intrinsecis ordinari, non nisi tanquam ad terminum, sicut ordinatur paternitas ad filium, nam ad hoc aliquid est actio, & in aliud tendere debet, ut sit actio, & effectus apud Philosophum proprie dicitur terminus actionis, unde pudet nos rem tam exploratam probare, esse illos non pudesse negare. Videtur disp. 11. Phys. q. 3. art. 2. quod hoc probamus Ubi non esse formam absolutam, nam illæ rationes procedunt de ceteris in his sex prædicamentis, & hoc totum docuit Boet. de Trin. dum inquit, septem esse prædicamenta relativa, & tria absoluta.

193 Tercio non bene constituntur ex absoluto, & respectu simul, nam hæc duo non faciunt conceptum per se unum, qualis esse debet conceptus cuiusmodi prædicamentum. Nec juvat respondere cum quibusdam Thomistis, absolutum importari in recto, respectum in obliquo, quod non impedit unitatem conceptus. Non juvat, quia absolutum, & respectivum, sic conjuncta non possunt unum aliquid prædicamentum constituere, sed necessariò sunt in diversis prædicamentis; ut patet de relativis secundum dicit, ut sunt manus, caput, pes, ergo, &c. Nec minus satisfaciunt dicere eum Recentioribus utrumque importari in recto, quia ordo, quem relationem prædicamentorum dicunt ad aliud, est de numero relationum transcendentium, & in eis essentialiter imbibitur, ac proinde eis fit unum per se, unde dicunt modos horum prædicamentorum esse essentialiter relativos in hoc sensu, non tamen merè relativos, quia non sunt totaliter ordo ad aliud, ut modi quarti prædicamenti; sed partim ad se, partim ad aliud, in quo distinguitur relatio transcendentis ad prædicamentum. Non satisfaciunt hæc solutio, tum quia supra quæst. 2. jam probatum est ex absoluto, & respectu conceptum per se unum non coalescere, etiam si respectus sit transcendens; tum quia falsum est hæc sex ultima prædicamenta relationes transcendentales importare, quia per se constituunt prædicamenta diversa non minus, quam relationes quarti prædicamenti, & non minus accidentibus, quam illæ, ita enim accidit Petro esse salum, esse similem, &c. ac esse agentem, patientem, locatum, &c.

194 At, inquit in relatione transcendentali considerari debet, ut quod proximè, & immediatè denominatur ad aliud, non vero remotè, quia comparatio subiecti remoti etiam transcendentis relatio dicitur accidere subiecto, sic scientia dicitur essentialiter referri ad similem relatione transcendentali, intellectus vero accidentaliter tantum, quatenus sibi accidit ipsamet scientia, quæ est subiectum immediatè relatum per relationem transcendentalem; sic in proposito, quamvis esse agentem, patientem, locatum, &c. accidat subiecto remotò, scilicet, Petro, non tamen subiecto immediatè relato, qui est forma, seu modus ipse actionis, passionis, Ubi, &c. hæc enim essentialiter denominantur ad aliud, & sunt essentialiter modi relativi. Hæc tamen solutio labilis est, nam falsum est, actionem, passionem, Ubi, &c. alio modo referri, ut enim vera non sunt relata, sed rationes referendi, actio v. gr. est secundum quam in id, quod subicitur, agere dicitur, Ubi non refertur ad corpus ambiens, aut spatium, sed immediatè refertur rem locatam, & sic de aliis, ergo omnes istæ formæ relative sunt ita accidentales subiectis suis etiam proximis, ut formæ relative quarti prædicamenti, atque idè non sunt transcendentales, sed prædicamentales, sicut illæ.

195 Quarto igitur dicendum restat sex ultima prædicamenta esse puros respectus, & ratio est, quia in omnibus istis aliquid reperitur pertinere ad alia prædicamenta, nec ab illis inveniuntur distincta, nisi per supradictam relationem, ergo respectus est formalis ratio constitutiva eorum, cum sit distinctiva; prob. assumptum discurrendo per singula, nam actio, & passio dicunt eandem formam fluentem, quæ est in alio genere, & distinguuntur ab ea, & à se invicem per supradictos respectus, ut Arist. declarat 3. Phys. 29. Ubi dicit superfluum quæ pertinet ad quantitatem, & distinguitur ab ea per respectum superadditum quantitatis; Sicut dicitur partes quantitatis, sed vario modo ordinatas ad locum. Quando dicitur tempus, ut mensuratur per temporaneæ, & denique habitus dicitur rem alterius prædicam. ut ab alio habitum; Quia vero huiusmodi respectus non insurgunt ex natura extremorum, sed ultra illa petunt aliquod extrinsecum per eorum resulfantiam, scilicet eorum approximationem modo jam explicato quæst. 8. idè Doct. 3. d. 1. quæst. 1. & 4. d. 13. quæst. 1. & quol. 11. art. 4. & alibi eos appellat respectus extrinsecos advenientes cum Gilbert. lib. 1. sex. princip. cap. 1. in fine, & per hoc distinguuntur à relationibus quarti prædicamenti, quæ omnes sunt intrinsecos advenientes; & hæc sententiam præter Scotistas ibi cit. sequuntur Lovanien. hic Venet. 5. Met. cap. 26. & alii. Observandum tamen est, non ita debere constitui in respectibus extrinsecis advenientibus hæc prædicamenta, quæ singula præferuntur respectus reales, ut passum videtur docere Scotus, quia ut mox conlabitur, prædicamentum quando non potest dici respectum reale, cum formaliter, & com-

pletè non confingat in rebus, nisi per operis intellectus, potest tamen etiam quæ formalitas constitui in respectu extrinsecos adveniente, quatenus ad instar eius efformatur ab intellectu.

In oppos. obic. 1. quod fit meræ denominationes extrinsecæ ex rebus aliorum prædicam. desumptæ, nam ita significavit Auctor sex princ. cap. 1. in fine, distinguendo ibi, quæ extrinsecos contingunt, ab his, quæ intrinsecos se habent, & illa distribuit in sex principia. Resp. Auctorem sex princ. idè hæc ultima sex prædicam. appellatæ formas extrinsecas, quia sunt relationes extrinsecos advenientes, ut ait Doct. quol. 11. R. non autem quia importent solas denominationes extrinsecas. Vel dicitur, res ab intellectu prædicamenti posse dominari tum intrinsecè, cum extrinsecè, intrinsecè quidem à modis ipsi in hærentibus, extrinsecè vero ab alio extrinsecio adiacente, ex cuius adiacentia talis modus resulfat in subiecto, & quia illud extrinsecum adiacens notus est, quam modus realis intrinsecè subiecto in hærens, hinc sepe explicari solent hæc prædicam. per denominationes extrinsecas.

196 Secundo obic. Complut. quod non dicant respectum, quia propria ratio relationis est esse ad, seu referre unum ad aliud, id autem non convenit his prædicam. ut constat discurrendo per singula, nam quatuor ultima prædicam. ex propria ratione dicunt esse in, siquidem Ubi facit rem esse in loco, Quando in tempore, Sicut disponit partes in loco, & habitus resulfat ex eo, quod versis fit in corpore. De actione item & passione idem patet, tum quia ex propria ratione non dicunt ad, sed actio dicit esse ab agente, passio vero in passio, tum etiam quia si essent vere relationes, necessario essent mutue, quod tamen esse nequit, quia actio, & passio non sunt simul natura, illa enim est actus activi, hæc vero passivi, ex 3. Phys. 29. adivum autem est causa passivi, & prius illo ut de se constat.

Resp. neg. min. ad prob. dicimus Ubi facere rem in loco aliud non esse, quam facere rem ordinari ad locum, & idem patet huiusmodi dicendum de Quando, Situ, & Habitu, nam etiam in hærentia facit accidens esse in subiecto, uno facit formam esse in materia, & tamen adhuc importat quid relatum; ut ex hoc ergo inferre non licet huiusmodi prædicamenta non esse relativa, sed inferre in suo genere habere peculiarem modum denominationis, qui tamen adhuc relativitatis, diversæ enim relationes diverso modo suos respiciunt terminos per eorum diversitatem, semper tamen relatum modo, unde Ubi facere rem in loco. Quando in tempore, &c. aliud non est, quam respicere ipsum terminum, respicere tamen talis, vel tali modo. Sic etiam dicendum ad aliud de actione, & passione, & dum aliud dicitur esse ab, hoc non est intelligendum de ipsa actione pro formali, ut hoc prædicamentum constituit, sed pro materiali, & pro re acta, seu forma fluente; ut dicimus in Phys. grati etiam concedimus actionem, & passionem, si pro formali considerentur, esse mutuas relationes, & esse simul natura, ac etiam adivum, & passivum, nam sub denominatione relativa unum non est causa alterius, nec prius alio, sed tantum pro materiali, ut dicitur de patre, & filio.

197 Tertio arguit Suar. probans non esse relationes extrinsecos advenientes, nam vel omnes relationes extrinsecos advenientes, quæ sunt distinctæ rationis, habent vim constituendi distinctum prædicamentum, vel non, primum constat esse falsum, nam uno secundum Scotum est relatio extrinsecos adveniens, & tamen non pertinet ad aliquod ex sex prædicamentis, nec constituit novum prædicamentum, sed pertinet ad prædicamentum formæ, quam unius, si vero dicitur secundum, tunc debet assignari regula discernendi in quibus relationibus fit sufficientis ratio ad constituendum distinctum prædicamentum, & si constituitur unum duntaxat relationibus intrinsecis advenientibus vel sufficientibus debet constitui alterum. Nec enim videtur ratio, cur tot debeant constitui prædicamenta harum relationum, & non illarum præsertim, cum non minor copia sit relationum intrinsecis, quam extrinsecis advenientium.

Resp. Faber 5. Met. disp. 23. cap. 3. ad 7. concedit relationem unionis non pertinere ad aliquod illarum sex prædicam. nec ab illis exauriri totam multitudinem huiusmodi relationum. At contra hæc solutio nem directè procedit instantia Suar. & quamvis verum sit respectu unionis, & alios quodam per varia prædicam. vagari denominationivè, & per accidens, adhuc tamen assignari debet aliud quod determinat ex illis novem, in quo per se, & quidditative reponatur, ut ait Doct. 4. d. 12. quæst. 1. §. Ad quæstionem, ubi etiam innuit, & clarior quol. 11. art. 4. respicere omnes extrinsecos advenientes in illis sex prædicam. contineri. Quare ibid. in 4. ait quod forte attinet ad genus passionis, ut sit passio dicit non tantum respectum passivi ad agens, sed ad formam, vel fortè ad genus actionis, ut sic actio dicit non tantum respectum agens ad patientem, sed formæ informantis ad illud, quod informat, & quia Doct. dubitative loquitur, idèd. Mailr. 1. d. 29. quæst. 1. art. 3. ait pertinere ad prædicam. Ubi propter intinam præsentialitatem; Sed probabilior inquit Bassol. 4. d. 12. quæst. 1. art. 1. pertinere ad prædicam. habitus, quod nos quoque docuimus 1. part. Inf. & amplius declarabimus art. 16. Ad argum. igitur conceditur primum membrum, & neg. falsitas, constituta sunt autem plura genera, & prædicam. ex relationibus intrinsecis advenientibus, quam ex aliis, ut non ex natura rei, nam æque bene poterat unum ex illis, sicut ex istis constitui, sed totum id factum est ad commodiorem doctrinam nam major cernitur diversitas in modo denominandi inter relationes extrinsecos advenientes, quam in aliis, sicut etiam licet accidens & con-

& substantia sint duo membra ens in communi dividentia; quia tamen major quædam diversitas cernitur inter accidentia ex diversis eorum numeribus, idèd. novem genera accidentium constituta sunt, & unum substantia: Alia quædam contra hoc fieri solent argumenta, quæ potius tangunt prædicamenta quædam in specie, idèd. quodmodum infra adducuntur. Demum arguit Aureol. 1. d. 30. p. 1. art. 3. quod si sex prædic. non sunt respectus, quia hodie, hic, stare, sedere, & cetera non dicunt habitudinem ad aliud, tum quia respectus, & ad aliquid sunt idem, sed ita non sunt ad aliud, ut patet ex Arist. in Log. & 5. Met. 20. Negatur assumptum, immò existat neque explicari fieri habitudinem ad aliud, ut mox patebit hæc explicando rationes singulorum; non vocat autem Arist. hoc hæc ad aliud, quia per ad aliquid autonomatice intelligitur solum relationis artic. 1. notant solum habitudines quarti prædicamenti propriæ relationes appellari, ceteros autem dicit duntaxat respectus, quamvis re vera id fit solum discernim in nomine, quia relatio, & respectus idem sunt in rigore loquendo.

ARTICULUS II.

De singulis sex prædicamentis, & primo de Actione, & Passione.

198 Actio, ut quædam constituit prædicamentum, definitur à Gilberto, quod fit illa, secundum quam in id, quod subicitur, agere dicitur, idèd. ut explicuimus 1. part. Inf. tract. 1. cap. 8. cum Scoto 4. disp. 13. quæst. 1. est respectus ipsius agentis ad passum, quo agens dicitur formaliter agens, circa quam definitionem non immoramur, quia ibidem sufficienter est explicata; Hic autem investigandum manet, quænam actiones ad hoc prædicamentum spectent.

Primo queritur, an actio, quæ hoc prædicamentum constituit, debeat esse productiva sui termini (eo modo, quo dicitur quodiam potest relatione produci, ut nimirum principio formali denominationi producentis, non autem ut ratione formali producenti, ut Doct. explicat in 4. loc. cit. sub P. & Tatar. quæst. ult. prædicam. dub. 3.) idèd. respicere effectum pro termino, & communis sententia, affirmat talis esse debere, immò apud Thomistas est ita certum, ut id potius supponant, quam probent, sequuntur Recentiores omnes nemine discrepante, quod etiam videtur innuere Doct. 1. disp. 3. quæst. 6. ad 1. princ. & 4. d. 11. quæst. 3. M. & quol. 13. Dd. & tenet Bonet. in hoc prædicam. Ceterum quomvis in communi modo loquendi fateat aliud sumi pro illa, ut est productio termini, & agere pro actu efficiendi, & producenti, tamen propriè loquendo de actione, ut hoc constituit prædicamentum, non est, quod fit productiva termini, sed transformativa subiecti, ita ut per terminum respiciat non aliquem effectum per ipsum factum, sed aliquod subiectum per ipsum transformatum, quare dum ignis calefacit aquam, actio huius prædicamenti non respicit pro termino calorem, sed aquam per calorem transformatam, ut Doct. 4. loc. cit. §. ad huius aquam difficultatis, ubi differet hoc distinguere respectus, & relationem causæ productus ad effectum productum respicit ad quartum prædicamentum, velut intrinsecus advenientem, respectum autem causæ transformati ad subiectum transformatum in hoc prædicamento reponit, ut intrinsecus advenientem, sequuntur Scotistas omnes Zerb. 5. Met. quæst. 20. §. Propter primam Tatar. loc. cit. Ant. And. lib. 1. sex princ. quæst. 6. & alii passim. Probatur autem, tum ex eius definitione à Gilbert. allata, nam id, quod subicitur actioni agentis, non est effectus per ipsum productum propriè loquendo, sed materia, circa quam agit, tum ex exemplis ab ipso Arist. adductis in hoc cap. de calefacere, & frigidare, calefieri, & frigidari, delectari, & aqua calefieri, non calor, volutus dicitur tristari, & delectari, &c. tum quia subiectum dicitur passum, non effectus, ita ut passio est in subiecto, non in effectu, ergo agens, ut respicit passum, non dicit habitudinem productivi, sed potius transformati; tum demum quia ut arguit Doct. cit. in 4. G. potentia activa est principium transformati ad aliud, inquantum aliud, 5. Met. 16. ergo actio est transformatio alterius, inquantum est alterum, sed respectus productionis non est propriè transformati, quia non respicit aliud, inquantum aliud, sed potius facit aliud. Neque Doct. locis in oppositum cit. voluit oppositum asserere, sed actionem de genere actionis vocat productivam iuxta communem modum loquendi, & in 4. disp. 13. ubi de propriè dicitur & de genere actionis intelligit illam, quæ non tantum grammaticaliter dicitur actio, quodvis operatio vitalis spectans ad prædicamentum qualitas dici solet aliud, quæ explicatio colligitur ex ipso contextu.

199 Secundo dubitatur, an sola actio transiens spectet ad hoc prædicam. ut vult Soncin. 9. Met. quæst. 21. Mansius hic quæst. 2. & alii, an potius etiam actio immanens. Et dicendum est, quod licet accipiendo actionem immanentem per operationes vitales, ut sinit Arist. 9. Met. 16. non spectat ad hoc prædicamentum, quia in hoc sensu non est vera actio, sed acquiescitur, & grammaticaliter, quatenus significatur per verbum adivum, ut intelligere, velle, &c. unde propriè spectat ad genus qualitatis, ut notat Doct. quol. 13. DD. tamen accipiendo actionem immanentem pro ea, quæ est ad terminum manentem in agente, seu quæ idem seipsum immutat, &

ut actio, quæ aqua calida se reducit ad pristinam frigiditatem, sic spectat ad hoc prædicamentum; non quidem ex ratione, quæ est productiva termini, sed quatenus transformativa subiecti, quod non est ab agente diversum, quia, ut dicitur est; sola actio transformativa ad hoc prædicam. atinet, & idem dicendum est de actione transeunte, ut est species huius prædicamenti.

Dices, potentia activa est principium transformati aliud, inquantum aliud 5. Met. 17. ergo sola actio transiens est species huius prædicam. Deinde ex alia parte etiam actio immanens lumpta pro operatione vitali videtur ad hoc spectare prædicamentum, quia Arist. hic enumerat delectari, & tristari, quæ sunt operationes vitales. Resp. ad 1. ex Doct. d. 25. q. un. ad 2. princ. re vera Arist. ibi non tantum definire potentiam factivam, ut aliqui contendunt, sed etiam activam, afferent enim exemplum de medico seipsum medente, verum est observandum non dicere absolute potentiam activam esse principium transformati in altero, sed subdit, vel prout alterum est, medicus enim sanat seipsum, qui tamen non est aliud à seipso, sed inquantum medicus est sanans, est aliud à seipso, inquantum sanatur, sanatur enim inquantum infirmus, non inquantum medicus, non ergo per hoc excludere voluit actionem transeuntem. Ad aliud adumbravit Arist. actiones vitales in hoc prædicam. ob aliquam similitudinem, quam habent cum actionibus huius prædicam. quatenus scilicet eorum esse in fieri consistit, & cum continua dependentia ab agente, ut declarat Doct. cit. 1. d. 3. q. 6. ad 1. princ. & quol. 13. Dd. non autem quia verè sint actiones huius prædicamenti, vel idèd. eas hic enumeravit, quia in actionibus vitalibus semper intervenit actio etiam de genere actionis, cum obiectum immutet potentiam, & potentia dicitur intentionaliter potius.

200 Tertio dubitatur, an sola actio successiva spectet ad hoc prædicamentum. Affirmat Soncin. loc. cit. quia Arist. 3. Phys. 19. docet actionem esse motum, qui itaque successivus est, ac proinde excludit ab hoc prædicam. omnes actiones instantaneas, idipsum videtur docere Doct. loc. super cit. 1. d. 3. q. 6. & 9. O. & quol. 13. Omnino tamen dicendum est, etiam actionem instantaneam debere haberi hoc prædicam. relictum, tum quia actioni instantaneæ conveniunt omnia, quæ de actione huius prædicam. solent enuncitari, tum quia in alio prædicam. convenientius collocari nequit, si enim dicas ad prædicam. sui termini pertinere, hoc idem de actione successiva dici poterit. Nec Arist. oppositum docuit, quia non sumit ibi motum præcisè pro eo, qui successivus est, sed potius prout etiam mutationem complectitur, nec verum est, motum esse essentialiter successivum, nam etiam in instanti fieri potest, ut dicimus in Phys. Nec etiam oppositum docuit Scotus, nam 4. d. 3. quæst. 5. G. & H. ait, animationem fieri in instanti; & tamen concedit ibi intervenire actionem huius prædicam. & quod amplius est, concedit posse intertudo actionem, & passionem fieri sine quocumque motu, & mutatione, ut cum subiectum formam recipiens non præcedit tempore subiecti privatione, Aristot. autem 3. Phys. inquit semper esse conjunctas cum motu, quia sic regulariter sunt. Immo etiam quol. cit. actionem, quæ intellectus seipsum immutat in instanti, dicit esse huius prædicam. in 1. autem d. 3. q. 6. solum dicit actionem esse in continuo fieri, idèd. in continua dependentia ab agente, quamdiu durat, non tamen quod necessario debeat esse successiva, & in quæst. 9. ait, actionem successivam magis propriè dici actionem, quam instantaneam, quia in successiva acquisitione formæ in subiecto, ut calor in aqua per totam horam in toto illo tempore non dicitur aqua calefacta, sed tantum calefieri propter continuam successivam formæ in subiecto, sed in acquisitione instantanea, ut luminis in aere, quamvis propter continuam dependentiam formæ ab agente dici possit æque illuminari, potest tamen etiam illuminatus dici, cum sit actio tota simul, ob quam denominationem videtur à ratione actionis, & passionis deficere, quæ solent res denominare in fieri, non in factu esse.

201 Quarto dubitatur, an sola actio accidentalis ad hoc pertinet prædicam. nam etiam accidentales hoc prædicam. constituere, dicendum tamen est, etiam ita esse substantiales contineri: tum quia formaliter, ac entitative ita in ipso substantiales contineri ad quantitatem, & qualiter sicut terminata ad substantiam, ut apud omnes est in confesso, unde generatio substantialis solum talis dicitur extrinsecè denominatione à termino lumpta, qui est substantia: tum quia tantam connexionem habet actio accidentalis cum suo termino, sicut substantialis cum suo, ergo vel omnes reduci debent ad prædicamentum sui termini, vel omnes ad illud, tum quia alia relationes fundata in substantia, & ad substantiam terminata, adhuc spectant ad prædicam. relationis, non substantiæ, ut docet ipse Suarez disp. 47. lect. 7. num. 4. ergo idem dicendum de actione, & hic est communis omnium sensus contra Suarez. Nec obstat, quod ipse ait, substantiam, & accidens analogice convenire, non univoce, atque ita idem dicendum esse de actionibus ab ipsa terminatis. Nam falsum est assumptum, ut dicemus in Met. quo etiam concessio adhuc neg. confes. quia opus non est tantum esse distantiam inter actiones ipsas, quanta est inter terminos, ut patet in actionibus terminatis ad prædicamenta.

Cum autem dicimus actionem substantialem & accidentalem esse species huius prædicam. non utique loquimur de actionibus productivis, quæ scilicet terminantur ad substantiam, vel accidens per ipsas productum, quia in hoc sensu spectant ad quartum prædicamentum; sed per actionem substantialem, eam intelligimus, quæ agens subiectum transformat per inductionem formæ substantialis, & per accidentalem

dentalem, qua transmutat subiectum per inductionem formae accidentalis, ita enim sunt species actionis transmutativae, quae proprie est genus huius pradicamenti. Ubi tamen observanda non ita specie locum sub hoc genere ad actionem successivam, & instantaneam loquendo tam de productiva, quam de transmutativa: tum quia ad illuminationem medium fieri potest in instanti, & etiam in tempore, per successivam nempe approximationem corporis luminosi: tum etiam quia tempus, & illans non sunt nisi mensura harum actionum, non autem intrinseca earum differentiae.

203. Passio, licet multiplicem habeat acceptationem, ut passim Auctores notant, tamen formaliter sumpta, ut hoc constituit pradicamentum, accipitur pro respectu opposito actioni, qui subjectivè residet in passio, sicut actio est contra in agente, unde definitur à Scoto 4. quæst. 13. cit. quod sit respectu passio ad agens, seu transmutat ad transmutans: à Gilb. verò, quod sit effectus, illaque actioni, quod quidem intelligi non debet de sola illatione consecutionis, ut notavimus 1. part. Inl. sic enim non est ratio ad actionem, sed etiam passio ad actionem infert, cum sit relatione mutuae, sed de illatione causationis, quod sensu cauta dicitur inferre effectum, non est contra: quod nec etiam in toto rigore intelligendum est, quia passio non est proprie effectus actionis, cum actio huius pradicamenti non sit productiva, ut dictum est, sed intelligendum est per quandam analogiam, quarum nimirum concipitur quodammodo consequi ad actionem, quia enim agens agit, dicitur passum pati, non est contra, unde non est sola illatio consecutionis, led etiam quodammodo causationis. Quia verò passio pradicamentalis adaequatur tantum actione pradicamentali, eique opponitur, consequenter omnes illas divisiones habet, genera, ac species, quas habet actio, cum tot modis unum dicitur oppositorum, quot reliquum, unde servata proportione pradicamentum hoc ad instar pradicamenti actionis coordinari poterit, ac debet.

205. Sed hic quaeri solet, cur passio à seorsum constituat pradicamentum ad actionem, quia relativa mutua ad idem solent spectare pradicamentum. Nec valet, quod ait Tat. hoc solum verificari in respectu intrinsecis advenientibus. Quia id etiam cernitur in extrinsecis advenientibus, Ubi enim actum, & passivum, quando actum, & passivum, &c. unum dicitur constituit pradicamentum. Accedit, quod bene cogitari potest ratio essentialis communis actioni, & passioni, sicut cogitari communis Ubi activo, & passivo. Sed ad haec omnia constat ex dictis disp. 6. quæst. 1. ubi doctus distributionem illam prædic. plane naturalem non esse, ac necessariam, led artificiosam inventam pro commodiori captu ad evitandam rerum confusionem. Et utique concedendum est posse excogitari rationem actioni, & passioni communem, sub qua continentur, velut sub genere communi, ut dicitur de Ubi activo, & passivo: Quare autem potius ex actione, & passione duo constituta sint pradicamenta, quam ex aliis scilicet Ubi activo, & passivo, &c. ratio est, quia alia quatuor ultima pradicamenta non participant veram, & propriam rationem actionis, & passionis, sed potius grammaticaliter. Et quia de formalitate actionis, & passionis, de eorum distinctione ab invicem, & a motu; deque subiecto illarum agimus ex professo in Phys. disp. 7. qu. 3. non amplius immoramur; de affectionibus verò earum sufficiat, quae in Inl. dicta sunt, est enim res parvi momenti. Hic valde fuscè tractat Poncius de natura actionis, & passionis, cuius doctrina longiori indiget examine, si enim unquam à semita Scoti exorbitat, id est in præsenti materia, oportune autem id fiet disp. 6. Met. q. 1. art. 5. ubi rursus de hac re fermore dicit, & art. 4. opinionem Aureoli confutamus de actione, & passione.

De Ubi, & Situ.

204. Exacta quoque de his tractatio pertinet ad 4. Phys. quare ibi ex professo exagitantur.

Primo dubitatur an præter locum extrinsecum, qui à Peripateticis ponitur superficies ambiens corpus ab extrinseco, ab aliis verò spatium, vel vacuitas quaedam ab ipso corpore occupata, & repleta, sit admittendum Ubi, ut accidens superadditum, quo res formaliter dicitur locata, & ubicata, & ad hoc pradicamentum directè spectans. Nominales id passim negant asserentes Ubi, non esse, nisi denominationem extrinsecam à loco, in quo res esse dicitur, si ve esse ipsum locum realem extrinsecè denominantem, quod etiam tenet Maffius hic quæst. 5. Coninch. de Sacram. ad quæst. 75. art. 4. dub. 1. & quidam alii, qui autem esse simplicem indistantiam loci, & locati, quae non est, nisi negatio distantiae.

Terminis opposita sententia communis est Scoti, & Thomistis, quoniam contra Nominales propugnans disp. 1. Phys. q. 2. art. 1. cum Doct. quod. 11. & 2. d. 2. q. 6. & 4. d. 10. q. 1. & 2. & alibi: Unicum fundamentum, quo cæteri utuntur asserunt à Doct. quod. 11. art. 3. nam potest esse Petrus in rerum natura, & etiam hac superficies, si ve spatium, & quod Petrus non sit hic, seu in isto loco, ergo Petrus esse hic, seu habere hoc Ubi est aliquid superadditum entitati loci, & Petri (qua ratione desumpta ex separabilitate solent committere contra Nominales probarentur), quas Neotherici appellant modales, rebus ipsis superadditæ. Nec sufficit dicere ubicationem Petri hic esse solum indistantiam ipsius ab hoc loco; quia hoc novum superadditum non potest esse simplex negativum, nova enim negatio non datur nisi per abstractionem alienius positivi præcedentis, cum autem Petrus de novo est in hoc loco, non amittit, nisi existentiam in alio, & distantiam ab isto, si ergo hæc sunt positivum quid, positivæ etiam erit, & realis indistantia, quam per motum acquirit in

hoc loco, eadem enim est ratio de distantia, & indistantia ab hoc, & illo loco. Nec sufficit dicere ubicationem Petri hic esse novam denominationem extrinsecam ab hoc loco; tum quia non potest dari nova denominatio realis sine mutatione nova reali, ut docet Doct. 4. d. 16. q. 2. si enim res eodem modo permanens, eodem quoque manebunt denominationes ab ipsis desumptæ; tum quia vel hæc denominatio proveniat à loco in Petrum virtute aliquius de novo superadditi, vel non; si primum, habetur intentum, si secundum, ergo quædam ibi Petrus, & iste locus existunt in rerum natura, semper Petrus eodem modo denominabitur. Si dicatur non manere semper eandem denominationem, quia non semper habetur debita applicatio Petri huic loco ad suscipiendam illam denominationem. Contra est, quia de hac applicatione inquirimus, num sit quid à Petro distinctum, nec ne, si non est quid distinctum, semper manebit eadem denominatio, quia eadem applicatio, si est quid distinctum de novo superadditum, hoc est, quod contendimus. Nec tandem sufficit dicere ubicationem Petri, non unum quid, sed duo importare, scilicet Petri prout hic, vel Petri cum connotatione huius loci, semper enim urget eadem difficultas, quid dicat Petrum prout hic, & hæc nova connotatio, vel enim est, quid superadditum entitati loci, & Petri; & habetur intentum, vel non, & sic semper Petrus erit hic.

205. Hinc bene advertit Arriag. disp. 14. Phys. num. 7. ubi optime hæc rationem prosequitur, quodam Recentiores Nominales non nisi vocibus multiplicatis, & affutè variatis Scoticum eludere argumentum, dicunt enim corpus hoc distare ab illo non esse aliquid intrinsecum, sed esse, quod possit in se utrumque tantam quantitas intercepti, esse autem propinquum, esse, quod nihil possit intercepti, sed in toto se tangant. Hæc plane sunt meæ voces, nam de hac ipsa intercapitæ, de hoc contracta, &c. semper incurrimus, an sit quid de novo superadditum positivum, vel negativum, & semper urget eadem difficultas quibusque vocibus, & thesibus conentur illi negare ubicationes. Rationes autem, quibus illi moventur, diluimus in Phys. loc. cit. cum quibusdam objectionibus Coninch. quem ex professo nuperime insectatur Jo. de Lug. disp. 5. de Sacram. Euchar. sect. 4. & 5. Concludimus ergo ex applicatione rei ad locum referantur in loco Ubicativum, & in re locata passivum ambo spectantia ad hoc pradicamentum, ut dictum est in Inl.

At obijcies ex Coninch. Nescio percipiunt aliquid esse in loco, in quo antea non erant, non percipiendum in eo aliquid realem modum, qui antea non perciperetur, ergo, &c. Resp. Mair. 1. d. 39. q. 1. art. 4. neg. assumptum, ait enim vili percipi distantiam, & rem esse detris, non à finitris, hic, non ibi, quod postea fuscè probat Arriag. disp. 4. de Anim. a num. 65. Alii tamen non concedunt immediate videri ubicationem, sed solum arguere dignoscitur ex eo, quod experimur, & sentimus diversam applicationem oculi, & pupillæ ad videndum idem objectum nunc, quam antea, unde colligimus objectum esse in alio loco, quam prius, ita Valsg. 1. p. disp. 101. cap. 2. & seq. Jo. de Lugo cit. ubi fuscè de hoc disserit; sed quicquid fit de hoc, quod spectat ad lib. de Anim. certum est hunc arguendi modum esse fallacem, quia nec etiam quantitas immedie vili percipitur, nec etiam interdum motus, ut cum quincitra canerant navis inclusus movetur cum navi, & tamen Coninch. non negat; alia quampram obijcit ibi hic Auctor, quae facillè dissolvit, si videbis disp. cit. Phys. præterquam quod singula accurate retorquet, & diluit Joan. de Lugo cit.

206. Secundò dubitatur, quinam sit proprius, & per terminus, in ordine ad quem attendi debet Ubi passivum rei locatæ. Thomistæ passim, ut referunt Complut. disp. 16. qu. 3. dicunt esse superficiem extrinsecam, & fundantur in definitione de ipso tractata à Gilb. qui inquit esse circumscriptiorem corporis à loci circumscriptiorem provenientem, sola autem superficies ambiens proprie est locus, ut constat ex 4. Phys. & sic etiam loquuntur Scotistæ ex Doct. quod. 11. Ex adverso Neotherici omnes, quibus prævit Suarez disp. 51. Met. sect. 1. inquirunt modum Ubi per se non pendere ab ullo corpore extrinseco ambiente, sed à certo, & determinato spatio, cui per tale Ubi res dicitur intemè præsens, etiam ablatò quoque corpore ambiente, ut constat de ultima sphaera, quæ verè, & proprie habet Ubi, nec tamen circumscriptur ab alio corpore, & de motu factò in vacuo, si daretur, per quem utique acquireretur Ubi motus ille ordine ad corpus ambiens, addunt tamen, quod modo motus sit in pleno, ideo hoc idem Ubi per accidens etiam respiciere superficiem ambientem. Cæterum uterque dicendi modus luos habet tribulos, & spinas; primum enim difficultatè agnoscitur terminum realem, & positivum motus in vacuo, nam quod inquitur quamplures Thomistæ, & Scotistæ ante acquiri majorem, vel minorem distantiam, & propinquitatem, respicitur à nobis disp. 11. Phys. q. 2. art. 1. & absolute non valet, tum quia distantia, & propinquitas sunt relationes intrinsecas advenientes, ut ibi offendimus, ac proinde nequeunt per se primò terminare motum; tum quia non fundantur in nuda substantia corporum, aliqui tamen esse eodem modo propinqua, vel distantia, led supra ubicationes illorum, quæ determinatè sunt ad fundandam tantam distantiam, vel propinquitatem, ut docet Doct. 4. d. 10. q. 2. R. ac proinde semper remanet difficultas, nec potest attendi debent ubicationes illæ, tum tandem quia alata responso nequit habere locum in vacuo interminato, ubi nullum esset corpus præter illud, quod in eo moveretur, in ordine ad quod potest attendi distantia, vel propinquitas, quæ de causa nonnulli negant in tali vacuo posse fieri motum, led certè abque fundamento, nam quia ratione concedunt motum in vacuo terminato, coguntur etiam ipsum concedere in interminato.

207. Alter quoque dicendi modus agrè explicat præsentiam realem in ordine ad spatium imaginarium, tum quia hoc spatium nequit habere rationem loci, & ejus munera exercere, ut fuscè offendimus disp. 11. Phys. q. 1. art. 1. tum quia cum nihil sit, nequit terminare respectum realem distantie, propinquitatis, & præsentie, ridiculum enim est dicere rem distare à nihilo, vel à nihilo præsentem, ut offendimus ibid. q. 2. art. 2. quæ de causa Arriag. cit. sect. 3. & Jo. de Lug. sect. 6. ingenue fatentur, quod cum dicunt hoc Ubi respicere spatium, nolunt explicare aliquem ordinem, quem tale Ubi dicitur spatium, nolunt explicare, sed tantum significare tale Ubi fundare talem ordinem distantie ab alio Ubi, unde concludunt ubicationes in re, tam esse absolutas, ac abedines, & nigredines, & quod sicut albedo à seipsa habet constitutorem album, & non nigrum, vel dulce sine ullo respectu ad connotata diversa, ita de ratione ubicationis huius non constituitur Petrum hic præsentem, & non alibi, & ipsum constituitur in tanta, vel tanta distantia ab alio Ubi. Verum quamvis Recentiores præterierit ex societate posuerint Ubi modum absolutum, nullis tamen hucusque sic pure absolutum flatuerunt, ut præcitat Auctores, nam ad minus dixerunt esse relativum secundum dicit, & includere relationem transcendentalem ad spatium: Et sanè hic videtur communis omnium sensus, quod Ubi non sit motus mere absolutus, quia videmus ejus effectum esse relativum, non enim constituitur rem in ordine ad, sed ad aliquid, nimirum in tali loco, vel spatio: tum quia si per modum Ubi non constituitur res alteri præsens, sed solum sibi ipsi, frustra ponitur, quia ut aliquid sibi ipsi sit præsens, sufficit existentia, quæ est in rerum natura, nec enim alium effectum addere potest præsentia ad se præter existentiam, hæc autem habetur per productionem, non per motum, sicut habetur Ubi: tum quia si ubicationes sunt res absolutæ, sicut albedo, fuscè sicut duæ abedines possunt esse in diversis locis, ita & duæ ubicationes ejusdem rationis, & sic plura corpora poterit esse naturaliter in eodem spatio, vel loco: & est prorsus voluntariè dictum, quod inquit Arriag. cit. illas duæ ubicationes talis esse naturæ, ut naturaliter una petat, ne alia existat in rerum natura. Quia hoc videmus in aliis formis absolutis quantumcumque incommensurabilibus, possunt enim omnes existere in rerum natura; si habeant diversa subiecta.

208. Itaque ad has angustias evitandas iuxta dicta in Phys. loc. cit. distinguendum est duplex Ubi, unum locale, alterum præsentiale, illud attenditur in ordine ad superficiem ambientem, quæ proprie est locus, & est per terminum motus localis, quia hic nequit fieri, nisi in pleno, quatenus localis est, alterum verò attenditur in ordine ad diversas partes, non quidem formales, led virtuales divins substantiæ ubique diffusæ, cum enim hæc sit virtualiter divisibilis, habet consequenter virtutem terminandam diversas præsentias, ut ex Scoti colligitur 2. d. 2. qu. 7. & 4. d. 10. quæst. 3. ad 3. & alibi sæpe, dicitur autem hoc Ubi præsentiale simpliciter, non locale, quia divina substantia proprie non est locus corporum, cum intemè illis illabatur, & hoc Ubi est per terminum motus localis, qui esto factus in pleno coincidat cum locali, tandem secundum se æque fieri potest in vacuo, ac in vacuo, quia habet pro per termino aliam, & aliam præsentiam ad alias, & alias partes virtuales divins substantiæ, ubique diffusæ, etiam in vacuo, & spatis imaginariis, quæ omnia fuscè declarantur in Phys. loc. cit. & quia quilibet respectus præsentis spectat ad hoc pradicamentum, ut docet Scot. 3. d. 10. q. 1. K. ideo hoc Ubi præsentiale, non minus, quam locale ad hoc spectabit pradicamentum.

Ex qua doctrina bene intellecta & rectè solvitur difficultas, circa ejus locutionem adeò infusata hic Poncius disp. 17. num. 65. & inde, arguit enim ibi, quod Ubi non importet respectum, quia si unus solus Angelus esset in rerum natura extra Deum, & nullalia creatura producta, utique hic haberet suum Ubi intrinsecum, nam posset terminare actionem Dei realem loco motivam, posset enim Deus realiter ipsum transferre de una parte spatii imaginari ad aliam partem ejusdem spatii, posset siquidem ponere ipsum taliter in spatio imaginario, ut si iterum crearetur mundus, sicut modo est creatus, Angelus ille haberet locum suum in Hiibernia v. gr. & posset ipsum postea ponere taliter in spatio, ut si produceretur iterum mundus, haberet locum suum in Italia; hoc autem non posset contingere, nisi in spatio imaginario Angelus haberet aliud, & aliud Ubi, tanquam formam absolutam, quia non haberet quid reale extrinsecum in spatio imaginario, ad quod terminaretur. Ad quam difficultatem solvendam tres ibi adducit Poncius solutiones, unam alia peiorem, nam in prima condecit posse dare Ubi abique adhuc sit respectus extrinsecis adveniens, quæ etiam ratione concedit de potentia Dei absolutæ posse poni in materia respectum actualem unionis abique forma, qui dicitur unita, quod nihil absurdum, & implicans cogitari potest. Alia responso dicit posse in taliculi Angelum de una parte spatii ad aliam transferri, sed quod illa actio non esset realis positiva, quia per eam nihil produceretur positivum, sed tantum in distantia, quæ est negatio distantie. Quæ solutio adeò vana est, ut nec ipsi arrideat, nam sic respondententes tenentur assignare terminum illius distantie, vel indistantie, quod semel assignato ille idem dicitur terminus ipsius Ubi, vel præsentias, quam negant tali motu acquiri. Denique ipse respondet, quod in tali casu non posset Angelus moveri de una parte spatii imaginari ad aliam partem, & quod Angelus productus in quæcumque partem mundi, & propterea Deus, ut determinaret ipsum ad unam partem v. gr. Hiiberniam præ Italia, aut et contra,

deberet tum cum produceret Hiiberniam, aut Italiam, producere respectum extrinsecis advenientem in ipso ad unam, & non ad alteram. At hæc solutio peior est præcedentibus, quia manifestè negat posse fieri motum in vacuo contra veritatem, quam ipse tenet in Phys. & contra expressam Doctoris intentionem 2. disp. 2. qu. 9. tum quia falsum est, quod Angelus in spatio imaginario, ubi modo productum est univertum, solus productus, foret indifferens, & indeterminate ad quæcumque partem mundi; hinc enim sequeretur, quod esset quoque indeterminate ad quæcumque partem spatii imaginari, in quo modo extat Mundus, quod etiam est falsum, quia cum substantia illius Angeli non correspondeat omnibus partibus illius spatii, quia non est immensus, sed quibusdam, consequenter si mundus produceretur, Angelus illi provincia fieret præsens, quæ corresponderet parti spatii imaginari, in quo antea extat Angelus. Medius ergo occurrit præfata difficultas ex doctrina allata dicendo Angelum in taliculi habiturum suum Ubi intrinsecum, non quidem locale, sed præsentiale, & quod à Deo transferri posset de una parte spatii imaginari ad aliam, & quod id veritas acquireret præsentias, quæ non essent forme absolute, sed relative; & pro termino respicerent, vel diversas partes spatii imaginari, neque enim opus est terminum respectus realis esse semper realem, & positivum ex dictis supra num. 84. vel potius diversas partes virtuales divins substantiæ ubique per spatium imaginario diffuse, ut magis loc. cit. in Phys. explicabitur.

At contra hunc dicendi modum videtur dubitare Bonet. 3. Phys. suæ cap. 4. quia non variatur respectus præsentie ad divinam substantiam secundum variationem locorum, cum prima intelligentia sit omnibus in quocunque loco existentibus æqualiter indistans, seu præsens, unde aliquis existens in Occidente est ita præsens divins substantiæ, sicut si esset in Meridie, vel in Oriente, ita ille quod sanè legimus hilariter, ne alata distinctio de Ubi locali desumpta à superficie, & præsentialis desumpta ex ordine ad divinam substantiam à nobis imputetur, ut nova, & chymica, jam enim patet hæc doctrinam in Schola Scoticarum non esse novam, præcos enim Scotillas non latuit, immò neque Bonet. ibi contra eam dubitat, nisi ex aliorum placito, ut legenti constat; Nec illa dubitatio in se multum urget, falsum enim est, divinam substantiam non posse ob ejus virtutem divinitatem variare respectus præsentie, sed potest variare respectum, non quidem Deum, cum enim Deus sit esse illimitatum quoad locum, non sequitur (ait Doct.) quod est simul cum Deo Romæ, & quod est simul cum Deo Parisiis, esse simul inter se, quia nimirum valet Deus diversas terminare præsentias ob suam illimitationem, unde etiam fides corpus in diversis replicetur partibus Univerfi, adhuc per diversos respectus dicitur Deo præsens; itaque potest efficiatè probari ex paritate æternitatis, & immensitatis, quia enim æternitatis habet partes virtuales, coexistit partibus partibus temporis; idem ergo erit de immanentia quoad locum. Sed adhuc fortius infabris, idem corpus, dum movetur, five in pleno, five in vacuo, non acquirere aliam, & aliam præsentiam ad divinam substantiam ubique diffusam, quæ manentibus, & invariatis eidem extremis manet omnino idem semper respectus, quæ ratione probat Doct. quod. 12. creationem, & conservationem eundem importare realem respectum, sed in alio casu manent semper eadem extrema, nimirum idem mobile, ac eadem divina substantia ubique diffusa, ergo semper permanet idem respectus præsentie. Resp. divinam substantiam, quamvis illimitatam, & aduè sit illimitata, ac indivisibilis, tamen ob suam immanentiam est multumplex quoad locum, virtualiter, ob quam virtutem multipliciter æquivalere infinitis corporibus per totum spatium imaginarium locabilibus, quare sicut illa corpora possunt varias, & multas terminare præsentias, sic modo pariter divina substantia, & Doct. loc. cit. cum probat creationem, & conservationem eundem importare respectum, ex eo probat, quod eundem re, & ratione ad idem re, & ratione semper permanet idem respectus, in proposito autem divina substantia considerata, ut coexistens diversis partibus spatii imaginari ver. gr. orientali, meridionali, occidentali, non est in se eadem re, & ratione, sed habetur ut virtualiter multiplex, atque ideo diversas potest terminare præsentias ejusdem omnino mobilis ad seipsam.

209. Arriag. quod. 7. d. 14. cit. à n. 32. asserit quorundam inventum, qui dixerunt spatium imaginarium nihil aliud esse, quam infinitas Dei virtualitates, quibus correspondet infinitis corporibus possibilibus, unde in eadem divina substantia indivisibili dant unum virtutem, quæ sit Romæ, & non sit Pragæ, & hoc à parte rei; quomodo dicitur modum acriter ibi insectatur hic Auctor. Verum quævis prima facie hic dicendi modus videtur cum nostro coincidere, valde tamen differunt, non enim solum asserimus, divinam substantiam ob ejus illimitationem in ordine ad locum æquivalere terminis distinctis diversarum præsentiarum, quod etiam ipse Arriag. ultro concedit sub num. 33. ac illi Auctores quid amplius volebant? & ideo objectiones, quas contra illos hinc congerit, contra nos directè non procedit: licet prima facie videatur procedere, unde data recta nostræ sententiæ intelligentia, facillè solvetur, si contra nos adducantur, quæ planè haberi nequit nisi ex disp. 11. Phys. ubi etiam videbis, quomodo immobilitas loci, & Ubi attendi quæque debeat in ordine ad divinam substantiam ubique diffusam, quæ est prorsus immobilis, & consistens, quamvis enim hunc etiam modum salvandi immobilitatem loci conetur rejicere Bonet. cit. cum multis aliis dicendi modis Thomistis, Scutistis, Averroistis, & Nominal. quo

ibi valde accuratè refert, & refellit, re tamen vera hic est cœteris probabilior; & tres modi, quos ipse ibi affert, ut de mente Arist. & Com. sunt profertur insufficientes, nam primus modus tribuit immobilitatem solum locis Cœlorum, quatenus superficies concava quies est locus perpetuus, & incorruptibilis alterius, secundus tribuit immobilitatem solum locis elementorum, quatenus singula habent sua loca determinata, & invariabilia; tertius tandem tribuit utrique immobilitatem cuicumque loco, non tamen secundum considerationem naturalem, sed tantum secundum mathematicam, quia hæc, abstracta à motu, & materia sensibili, atque ideo finitè illi modi deficiunt, quia vel non salvant immobilitatem cuicumque loci, cum tamen de loco in genere immobilitatem asseruerit Arist. ut constat 4. Phys. 41. & rationes pro immobilitate loci respè convincunt de omnibus; vel non salvant illam, ut omnino oppositam menti locali: vel demum non secundum considerationem naturalem, & physicas demonstrat immobilitas loci etiam, ut ad physicum spectat, ut suo loco dicemus.

Tertio dubitatur, quibus rebus conveniat Ubi hujus prædicam. hinc enim facile potest colligimus species hujus prædicam. Ad hujus puncti resolutionem opus est breviter ex Phys. recolere, quænam res proprie dicantur esse in loco, quæ enim proprie sunt in loco singula habent proprium Ubi hujus prædicam. Aliqui res omnes prorsus tam corporeas, quam incorporeas, ac etiam Deum ipsum in loco reponunt, licet non in certo spatio reclusum, sed ubique in omni loco diffusum, ac consequenter affirmant, non solum Ubi creaturam, sed etiam ipsum Ubi Dei immensivum ad hoc spectare prædicam, ita Fons. 2. Met. 25. quæst. 9. sect. 3. & 7. Alii è contra excludunt hoc prædicam, non solum Ubi immensivum Dei, sed etiam Ubi angelicum, eo quia non proprie ponunt Angelum in loco per intam præsentiam sui substantiæ in tali loco, vel spatio, sed per operationem, & applicationem virtutis; unde talis denominatio effendi in loco potius pertinere videtur ad prædicam actionis, ita Thomistæ 1. part. quæst. 52. art. 1. & 2. ubi proinde ait S. Thom. Angelum æquivoce esse in loco cum corpore, quia Angelus potius continet locum, quam contineatur à loco, id ipsum clarè docet opusc. 48. cap. 1.

210 Verior sententia, quam docemus disp. 11. Phys. qu. 4. & est communis extra scholam S. Tho. negat Deum esse propriè in loco, quod manifestè docuerunt Aug. lib. 83. qq. 9. 20. & Ansel. in Monolog. 6. 22. ubi inquit nullus dicit Deum esse cum loco, quæ in loco, quia contineri in loco limitationem inquit, affirmant autem extra partem, nedium corporibus, sed etiam Angelis proprie convenire esse in loco per applicationem substantiæ ad certum locum, & spatium; unde quævis in specie longè diversi sint modi effendi in loco rerum corporalium, & spiritualium, quia corpora dicuntur esse in loco circumscriptivè, id est cum extensione partium, spiritus vero definitivè, seu incircumscriptivè sine tali commensuratione; nihilominus in genere convenire possunt in aliqua ratione communi invocata ab illis prædicis, & hæc erit contentientia passiva, seu realis præsentia rei locatæ ad locum, quæ continetur, ut abstracta à circumscriptivæ, & definitivæ, quæ univocata poterit ostendi rationibus illis, quibus probari solet univocatio quorundam transcendentium; Quare Ubi Angelicum quoque ad hoc spectabit prædicamentum, cum sit forma in herens à Angelo, per quam formaliter consistitur in loco, & eadem ratione ad hoc quoque spectabit prædicamentum Ubi sacramentale, quia Christus dicitur esse indivisibiliter sub speciebus consecratis, ut docet Scot. 4. d. 10. q. 1. K. quia est modus ejusdem rationis cum Angelico. Nec refert, quod corpus Christi non consistatur sub illis, velut in loco, quia non tantum respectu contentientiæ activæ, vel passivæ, qualis est præsentia localis, ad illud attinet prædicam, sed quilibet alter respectus præsentiam importans quomodocunque; Nec etiam refert, quod Gilb. tantum definitur Ubi circumscriptivè, quia verum est ipsum non assignasse rationes generales illorum prædicam, in tanta amplitudine, sicut assignari poterant, ac debebant, ita Doct. loc. cit. è contra verò, quia Deus propriè non est in loco, sed potius absolute, nec ejus Ubi immensivum est forma accidentalis, nam si sumatur radicaliter pro ætitudine, quam habet ad essendum in omni loco, est ipsum membrum attributum, si sumatur actualiter pro eo, quod Deus dicitur actu esse ubique est pura denominatio extrinseca, idcirco Ubi immensivum est à prædicam. rejiciendum.

211 Quarto igitur ad invenientes hujus prædicam, species ita dividi debet modis effendi in loco, unus indefinitè, & immensivè sine ullo limite, qui solo Deo competit, nec spectat ad hoc prædicam. alter effendi in loco definitè, id est in loco determinato, & intra certos fines, qui convenit rebus finitis, & creatis, & hoc Ubi directè spectat ad illud prædicam, ut genus supremum; & dividitur in duo genera subalterna scilicet in Ubi circumscriptivum, quod est præsentia rei externa in loco, itaut fit tota in toto, & pars in parte, & in Ubi incircumscriptum, quod est præsentia rei interna in loco, ita quod fit tota in toto, & tota in qualibet parte, ac etiam dici solet Ubi definitivum nomine divisi applicato uno membro dividentis. Deinde Ubi circumscriptivum dividitur in penetrabile ex sua natura, & hoc convenit omni substantiæ, & accidenti corporeo seculæ quantitate, nam manent extensa per locum, & sed possent ab alia re penetrari, & ejus præsentiam admittente in eodem loco; & in impenetrabile ex sua natura, quod convenit soli quantitati, quæ est radice impenetrabilis, & cœteris per ipsum. Tandem Ubi incircumscriptum, seu definitivum aliud est

naturale, & suapte natura determinatum ad certum spatium, & locum, & hoc ex natura rei spiritibus convenit; aliud est supernaturale, nec ex natura sui determinatum est ad certum spatium, etiam immensivum non sit, & hoc est Ubi quod Deus communicat corpori Christi in Eucharistia, nam ibi est totum in toto, & totum in qualibet parte hominè, & potest esse in quibuscumque hostiis consecratis, & proprio nomine appellatur à Theologis Ubi sacramentale.

Quæritur hic ulterius, an esse propinquum, vel dilans sint relationes hujus prædicam, cui questio respondet hic Poncius disp. 17. Log. num. 70. vel quæri de propinquitate, & distantia duorum locorum adinvicem, vel de propinquitate rei localis ad locum vel locatum aliud; si de primo queratur, affirmative respondet ex suppositione, quod duo loca sint mobilia, & aliquando possint habere majorem, aliquando minorem distantiam, aut propinquitatem, quia ex tali suppositione non præsupponitur aliquid, ad quod necessarium sequatur, & cum quo habeant necessariam connexionem, ergo sunt extrinsecus advenientes; ex suppositione autem, quod loca sint immobilia, & quod propterea nunquam possent fieri, ut eorum propinquitas, vel distantia mutetur, respondet negativè, quia erunt relationes intrinsecus advenientes, tam enim necessarium sequatur illa duo extrema posita simul quam similitudo sequitur necessarium illud homines simul positos, si de secundo queratur, respondet adhuc affirmative, quia nihil præsupponitur ad illam propinquitatem, aut distantiam, ad quod necessarium sequatur, & cum quo habeant necessariam connexionem. Oppositum manifestè colligitur ex Scot. 4. d. 10. qu. 2. R. ubi ait, quod postea duobus corporibus hic, & ibi, necessarium inter ea resultat tanta distantia vel propinquitas, quia hujusmodi relationes non immediate fundantur supra res, sed supra ubicationes illarum; quæ determinate sunt ad fundandam tantam distantiam, vel propinquitatem; ex quo patet fundamentum Poncii falsum esse, cum abeat nihil præsupponi in corporibus ad propinquitatem, vel distantiam, ad quod necessarium sequatur, & cum quo necessariam habeant connexionem, At respondet Poncius etiam hoc concessio negando hinc sequi esse relationes intrinsecus advenientes, quia licet non possint esse ita duo præsentia, quin fit ipsa propinquitas, vel distantia, tamen bene potest esse propinquitas, quin fit præsentia, nam duo Angeli possunt habere distantiam, & propinquitatem adinvicem, quævis non existerent ulla loca, quibus essent præsentia, itaque ut relatio sit intrinsecus adveniens, debet necessario præsupponere aliquid, sine quo non potest existere, cum ergo propinquitas duorum locorum, & distantia possit esse sine præsentia eorum ad loca, sequitur quod quævis non possint esse tales præsentia sine propinquitate, quod tamen ista propinquitas non fit intrinsecus adveniens.

Verùm hæc solutio manifestè contradicit Doctori loco, cit. & veritatè, inquit enim Doct. hujusmodi relationes propinquitatis, & distantie non immediate fundari supra res, sed supra ubicationes illarum, quæ determinant res ubicas ad fundandam tantam, vel tantam distantiam, falsum ergo est posse duos Angelos tantam, vel tantam distantiam fundare, vel propinquitatem abique ubicationibus, quia si non haberent ubicationes locales, quæ nimium fumuntur in ordine ad locum, haberent saltem præsentiales, quæ delinuntur in ordine ad spatium, vel ad partes virtuales divine substantiæ ubique diffuse. Consequenter de omnibus locis illis duo Angeli, quos adhuc ponit per locum v. g. distare, vel per sua propria entitates fundant talem distantiam, vel per aliquam superadditam; si secundum, hoc esse nequit nisi ubicatio; si primum ergo duo illi Angeli semper tamen retinerent iter se distantiam, quod diu proprie manerent entitates, quæ illæ sequuntur rationes fundandi talem respectum; tum quia adhuc sequitur esse respectum intrinsecus advenientem, quia necessario sequeretur ad entitates proprias illorum Angelorum, si in eis immediate fundaretur. Concludendum igitur est, quod five sit sermo de propinquitate, & distantia duorum locorum adinvicem, five duorum locorum, semper hæc relationes sint intrinsecus advenientes, quia necessario sequuntur extrema; & quidem quod ait Poncius propinquitatem, & distantiam duorum locorum esse respectus extrinsecus advenientes ex suppositione, quod sint mobilia, est omnino vanum, & inutile, quia præcipuum loci affectio est esse immobilem, tum quia ex suppositione etiam, quod loca essent mobilia, non adhuc sequitur intentum, quia tunc eadem esset ratio de locis, & locatis, modo autem quævis loca sint mobilia, adhuc tamen distantia, & propinquitas inter illa sunt relationes extrinsecus advenientes, ut probatum est ex Scot. loc. cit.

212 Quoad prædicamentum situs, qui alio nomine dicitur positio, Doct. 4. d. 10. qu. 1. S. Dico ergo, distingui duplicem positionem, unam, quæ dicit formaliter ordinem partium in toto, & per hanc circumferibimus differentiam quantitatis continue, aliam, quæ dicit ordinem partium in loco, & consistit hoc prædicamentum, vel saltem directè ad illud spectat, quod ideo additur, quia etiam positio primi generis, est per eam circumferibimus differentiam quantitatis, debet saltem reduci in hoc prædicamentum reponi, ut hic notat An. And. cum fit respectus extrinsecus adveniens, nam partes totitas, quæ sunt extrema hujus positionis, possunt esse in se separata, & tunc non esset ordolisum partium in toto; five autem positio primo modo sumatur, five secundo modo, certum est, non nisi ad res corporeas pertinere, quia incorporatè nullas habent partes integrales, ratione quarum dicantur situatæ, ac etiam esse denominationem intrinsecam, quia non dicitur quis sedens

sed, sed à sessione, ut à forma ei intrinseca. Præcipua verò difficultas est, quomodo situs constituit diversum prædicamentum ab Ubi; Solent Scritæ ex eo ista distinguere, quod Ubi dicitur habitudinem totius circumscripti ad totum circumscriptibile, positus verò, seu situs habitudinem partium circumscriptibilium ad partes loci circumscriptibilium, hoc enim locum dicitur assignari a Doctor loc. cit. & quia interdu invariatio Ubi, mutatur situs, ut notativus in Infl. cum enim vinum in vase agitatur, totum vinum semper eundem retinet locum totalem, sed partes variant locum partialem, quia successiverè respondent diversis partibus vas, hinc tamen videtur argui distinctio inter illa, quanta sufficit ad constituenda diversa prædicamenta. Et hæc ratio aptior est ad ostendendam distinctionem ex natura rei inter Situm, & Ubi, quam allata à nonnullis, quod potest mutari Ubi immutato situ, ut si quis sedens, aut jacens curru feratur, variat Ubi, quia successiverè est in alio, & alio loco, non tamen variat situm, quia semper manet sedens eadem sessione. Sanè hoc est impossibile profus, quia situs est forma loci ad dicta non minus, quam ipsum Ubi, ergo sicut situs absolute sumptus respicit necessarium locum; ita talis situs talem locum, ita quod omnino implicet remanere eundem situm corporis, si variatur locus, & Ubi, unde quando quis sedens feratur rheda, vel navi, eatenus remanet eadem sessio, quatenus manet quoque idem Ubi immediatum respectu navis, quam respicit, ut vas, non ut locum, ut etiam dicimus de aqua delata in amphora, & dicitur mutare Ubi mediè scilicet, & per accidens, quatenus tota navis, quæ est id, quod per se movetur, continuo acquirit alium, & alium locum, ut habetur 4. Phys. limo Arriag. 5. Met. num. 42. ait re vera mutari sessionem, & solum mutaliter conferri eandem, quatenus succedunt alibi positiones omnino similes in ordine ad distantiam partium inter se.

213 Alii tamen hæc situs explicationem impugnant, quia si non est, nisi ordo partium locati ad partes loci, jam non discriminetur ab Ubi circumscriptivo, Prop. confey, quia per hoc Ubitalia ponitur corpus in loco, ut totum corpus fit in toto loco, & partes locati in partibus loci, ergo jam in ratione formali situs Ubi includitur ordo partium locati ad partes loci, atque ideo in tali ordine nequit consistere, alioquin non constituit distinctum prædicamentum ab Ubi, cum ad ejus integritatem spectet. Accedit, quòd cum totum integrale non sit aliquid realiter distinctum secundum probabilem, à suis partibus, sic in proposito respectus totalis ipsius corporis ad totum locum non erit aliud ab ipsis partibus simul sumptis, nam sicut se habet fundamentum ad fundamentum, ita respectus ad respectum. Ex tandem respectus partium locati ad partes loci non sunt, nisi plura Ubi partialia, sicut respectus totius locati ad totum locum est Ubi totale, ergo tam hic, quam illa spectant ad prædicamentum Ubi. Hæc rationibus concludit Bonet in suis prædicam. ordinem partium locati ad partes loci non esse de genere situs, ut inquit passim alii Scritæ, sed de genere Ubi; unde ibidem ita explicat situm, ut sit modus quidam ipsius Ubi, sed quod Ubi dicat absolute præsentiam rei in loco, situs vero specificet modum præsentie, sic, vel sic, scilicet, jacendo, stando, vel sedendo unde secundum hanc viam, quam communiter sequuntur Recentiores illi, qui distinguunt situm ab Ubi, situm fundatur in Ubi, & est accidens eius, & dividitur in sessionem, & genus in specie, quod ut videtur innuere Doc. cit. dicit inquit quod positio specificat Ubi.

214 Certè hæc explicatio situs magnum habet fundamentum, tum in definitione à Gilb. allata, ait enim, quod positio est quædam situs partium, & operationis ordinariæ locorum, quæ dicitur sitatio, ad sedendum, &c. tum in ipso Arriag. qui per stare, sedere, jacere, &c. explicat rationem situs, & rationes etiam quibus subtilis hic Scritæ probat ordinem partium in loco pertinere ad prædicamentum Ubi sunt magni pondus; unde fatetur, quod volentes constituere situm prædicamentum distinctum ab Ubi, facilius id afferuntur tenendo hanc secundam viam, quam primam. Nobis tamen magis expediens videtur tenendo primam viam negare situm esse prædicamentum distinctum ab Ubi, quam tenendo secundum multiplicare entia, & modos sine necessitate, tum quia, ut ait Arriag. cit. num. 42. sufficiens intelligitur res situata per illum ordinem partium ipsius locati ad locum, quem respicit Bonet. ad prædic. Ubi, per illum enim intelligitur sic ubicaa flans, vel sedens abique additione alterius modi, tum quia licet modis dari possit nodus in diverso genere modificandi, non tamen in eodem genere ad sessionem, &c. si partes modi ipsi Ubi superadditi, sanè ipsi quoque modi præsentiam importent, sed præsentiam importent, unde cum ipsum quoque Ubi expedit negare situm, jam daretur præsentia præsentie, ergo magis illum fatetur, ut novum modum præsentie sitis ipsi Ubi superadditur; tum quia divisio illa prædic. non est necessaria, & ex natura rei, tum quia Arriag. 1. Post. 14. & 5. Phys. 9. & 5. Met. cap. 7. recensens prædicamenta hujus non meminit, tum tandem quia etiam Scotus ipse loc. cit. in 4. non inquit, absolute esse prædicamentum distinctum ab Ubi, sed sita ponit quibusdam, unde non multum anxii de hac re esse debemus, nec etiam solliciti de solutione rationum Boneti, quibus probat ordinem partium locati ad partes loci spectare ad prædicamentum Ubi, atque ideo non in eo consistere rationem situs, quia tunc non constitueret prædicamentum distinctum ab Ubi. Nam concessio antec. neg. confey, ut concedentes distinctum prædicamentum non constituitur. Ad hæc tamen libet singulis satisficere in gratiam eorum, qui velient ea distinguere.

215 Ad 1. non inveniuntur rem unus prædicamenti interdum concurrere ad integritatem rei alterius prædicamenti, nam secundum

admodum communem figura est de prædicam. qualitatibus, & pertinet ad integritatem quantitatis, unio etiam substantialis concurrat ad constitutionem compositi substantialis, & tamen est de genere accidentis essentialiter, & solum denominativè substantialis, & sic in multis aliis, ita ergo in proposito poterit situs concurrere ad constituendum Ubi circumscriptivum, etiam si fit diversè prædicamenti. Ad 2. constat ex exemplo allato de vino in vase agitato præsentiam totius locati ad totum locum distinctam esse à singularibus præsentibus partium, & ratio est, quia licet totum integrale non fuit realiter à partibus distinctum; sæpè tamen in omnibus illis simul sumptis, & sub unione conceptis fundatur talis respectus, qui nequit fundari in singularibus distributivè sumptis, aut etiam collectivè, sed non sub unione, ut constat de æqualitate unius palmi ad aliud, quæ postulat profundamento totam quantitatem palmarem, ut sic, & est unica, & simplex relatio, non autem una totalis ex multis æqualitatibus composita, quæ fundatur in singularibus partibus. Ad 3. concedimus respectus illos partium locati ad partes loci esse Ubi partialia, & idcirco non spectant ad prædicam. Ubi, in quo solum ponuntur præsentiae totales, in prædicam. verò situs partiales.

Petes, an situs sit modus solius quantitatis; Videtur affirmare Doct. loc. cit. quia illum ibi appellat modum quantitativum, dicendum tamen est situm convenire cuicumque rei extensæ in loco, quare cum substantia materialis secundum nos possit esse extensa in loco etiam seculæ quantitate, licet penetrabiliter, ita quoque proportionatum situm habeat, & ideo sicut dividebatur hæc de causa Ubi circumscriptivum in penetrabile, & impenetrabile, sic etiam situs dividendus est, potest tamen appropriari dicitur situs modus quantitatis, licet aliis conveniat, ac ratione, quæ diximus disp. præc. quæst. 3. art. 2. figuram dici modum quantitatis, etiam si consequatur omnem extensam, an verò corpus in vacuo esset situatum, respondendum est, sicut de Ubi dicebamus; & demum an rarum, densum, asperum, & lene, ad hoc prædicamentum pertineant, dicimus in lib. de gener. & corrupt.

Poncius disp. 17. Log. quæst. 7. inquit, situm importare non posse respectum extrinsecus advenientem subjecturam in re locata, & terminatum ad locum, quia omnis talis respectus aut est Ubi, vel tamen realiter identificatus cum ipso, atque ideo non constituitur diversum prædicamentum ab ipso Ubi, quod ibi quibusdam rationibus comprobare conatur, Quare concludit, quod ponendo situm constituitur diversum prædicamentum ab Ubi, dici debet, quod consistat in dispositione partium in ordine ad se, ratione cuius si ponatur in loco, diceretur res sedere, aut stare, aut jacere, &c. ex prædispositio est respectus extrinsecus adveniens; Quod probat, quia hæc dispositio est aliquid tam per se collocabile in aliquo prædicamento quam Ubi, & est omnino distinctum ab Ubi, quia hæc dispositio potest esse eadem numero in diversis locis, in quibus variaretur Ubi; præterea non potest intelligi situs sine ipsa, ergo dicendum est, quod sit Situs, Conf. quia si sic explicetur ratio Situs, potest salvari distinctio realis, & essentialis inter Ubi, & Situm, & ex altera parte nihil aliud potest assignari, quod sit Situs salva tali distinctione, ergo quandoquidem datur talis dispositio à parte rei, magis congruè dicitur, quod sit Situs, quam aliquid aliud.

Hæc tamen explicatio Situs nequam subsistere potest, quia, ut supra dicebamus, Situs est forma loco addita non minus, quam ipsum Ubi, ergo sicut Ubi nequit explicari, nisi per ordinem ad locum, ita quoque Situs. Tum quia dispositio partium in ordine ad se, non potest describi differentiam quantitatis continue, ut supra dictum est num. 11. quam positionem de genere Situs. Quod si dicitur esse ipsum non legi de dispositione partium in ordine ad se, sed de ex dispositione in ordine ad se, ratione cuius si res poneretur in loco, diceretur sedere, stare, vel jacere, Contra situm est, quod hæc manifestè videtur implicare, si enim ex partium dispositio talis est, ut ratione illius res dicitur sedere, stare, vel jacere, ergo non est dispositio partium in ordine ad se, & abstractens à loco, sed omnino loco concernens, & partes loci; Probatur consequentia, quia implicata apprehendere corpus densum, flans, vel cubans per talem partium dispositionem, quæ omnino abstracta à loco, ergo si situs consistit in dispositione tali partium, ratione cuius corpus dicitur stare, vel sedere, debet talis dispositio explicari per ordinem ad locum, & non præcisè per ordinem ad se, quare concludendum est, situm explicari debere per ordinem partium rei locatæ in ordine ad locum, vel partes ejus altero ex duobus modis jam rotatis. Neque rationes ejus multum valent, nam ad primam dicendum est, quod licet illa partium dispositio in ordine ad se fit aliquid in prædicamento collocabile, & ab Ubi distincta, non hinc sequitur in hoc prædicamento constitui debere saltem directè, nam explicat, ut inquit Doct. loc. cit. Ad Conf. negatur assumptum, quia data explicatio Situs altero ex duobus modis jam assignatis, bene salvatur distinctio realis, Situs ab Ubi, ut declaratum est, & rationes quibus oppositum ostendere nititur num. 73. & 74. specialem difficultatem non continent, quæ superius non sit soluta, unde minimè opus est eas adducere, & sigillatim diluere.

De Quando, & Habitudo.

216 Quæ res non tantum dicuntur esse in loco, sed etiam in tempore hoc, vel illo, ut heri, hodie, superiori anno, ut Aristot. exemplificat in ante prædic. c. 5. sicut per Ubi constituitur in spatio loci, ita per Quando in spatio temporis, & durationis. Ut autem

